

Етнологија и
антропологија:
стање и перспективе

Зборник
Етнографског института САНУ
21

ISBN 86-7587-032-9

SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS

INSTITUTE OF ETHNOGRAPHY
Collection of Papers, Volume 21

**ETHNOLOGY AND ANTHROPOLOGY:
CONTEMPORARY STANDINGS AND
PERSPECTIVES**

Editor in chief:
Dragana Radojičić

Editor:
Ljiljana Gavrilović

Editorial board:
Gojko Subotić, Radost Ivanova, Natalija Puškareva, Elena Uzeneva, Elephterios Alexakis,
Peter Slavkovsky, Sofija Miloradović, Bojan Žikić, Jelena Čvorović, Mladena Prelić

Secretary:
Marija Đokić

Accepted for publication by the reference of member of SASA Dimitrije Stefanović and
associate member of SASA Vojislav Stanovčić at the V session,
Department of Social Sciences SASA, Jun 14th 2005

BELGRADE 2005.

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЕТНОГРАФСКИ ИНСТИТУТ
Зборник 21

**ЕТНОЛОГИЈА И АНТРОПОЛОГИЈА:
СТАЊЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ**

Главни и одговорни уредник:

Драгана Радојичић

Уредник:

Љиљана Гавриловић

Уређивачки одбор:

Гојко Суботић, Радост Иванова, Наталија Пушкарева, Елена Узенева,
Елефтериос Алексакис, Петер Славковски, Софија Милорадовић, Бојан Жикић,
Јелена Чворовић, Младена Прелић

Секретар уредништва:

Марија Ђокић

Примљено на V седници Одељења друштвених наука САНУ
одржаној 14. јуна 2005. године на основу реферата
академика Димитрија Стефановића и дописног члана САНУ Војислава Становчића

БЕОГРАД 2005.

Издавач:
ЕТНОГРАФСКИ ИНСТИТУТ САНУ
Кнез Михаилова 35/III, Београд, тел. 011-636-804
eisanu@sanu.ac.yu

Рецензент:
академик Димитрије Стефановић
дописни члан САНУ Војислав Становчић

Лектор:
Софија Милорадовић

Превод на енглески:
Јелена Чворовић

Коректор:
Марија Ђокић

Штампа:
ЧИГОЈА ШТАМПА
Београд, Студентски трг 13
www.chigoja.co.yu
chigoja@eunet.yu

Тираж:
500 примерака

Штампање публикације финансирано је из средстава
Министарства науке и заштите животне средине Републике Србије

Део радова у овом Зборнику резултат је рада на пројектима: Традиционална култура Срба – системи представа, обреда и социјалних институција (бр. 2157), Савремена сеоска култура – путеви трансформација (бр. 1868) и Проблеми културног идентитета становништва савремене Србије (бр. 1644), које је у целини финансирало МНЗЖС РС.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

39(082)
316.7(082)
39(497)(082)
316.7(497.11)(082)

Етнологија и антропологија: стање и перспективе / главни и одговорни уредник Драгана Радојичић ; уредник Љиљана Гавриловић. - Београд : Етнографски институт САНУ, 2005 (Београд, Чигоја штампа). - 287 стр. ; 24 см. - (Зборник / Српска академија наука и уметности, Етнографски институт, ISSN 0351-1499 ; 21)

На спор. насл. стр.: *Ethnology and Anthropology: contemporary standigns and perspectives.* - Према подацима у тексту, зборник садржи радове са истоименог међународног научног скупа, одржаног у Београду децембра 2004. - Тираж 500. - Напомене и библиографске референце уз сваки рад. - *Summaries.*

ISBN 86-7587-032-9

1. Радојичић Драгана

а) Етнологија - Зборници б) Антропологија - Зборници

COBISS.SR-ID 123762444

Садржај

Summary

Уводна реч	5
<i>Драгана Радојичић</i> , Етнологија и антропологија: стање и перспективе	7
<i>Иван Ковачевић</i> , Из етнологије у антропологију (Српска етнологија у последње три деценије 1975-2005.)	11
<i>Ivan Kovačević</i> , Ethnology en Route for Anthropology Serbian Ethnology During the Past Three Decades 1975-2005	19
<i>Радост Иванова</i> , Бугарска етнологија – стање и перспективе	21
<i>Radost Ivanova</i> , Bulgarian Ethnology – Conditions and Perspectives	27
<i>Инес Прика</i> , Аутори, заступници, пресудитељи – Хрватска етнологија у паралелизмима постсоцијалистичког контекста	29
<i>Ines Prica</i> , Authors, Representatives, Adjudicators: Croatian Ethnology in Post-Socialist Context	44
<i>Лидија Вујачић</i> , Етнологија и антропологија у Црној Гори – институционални и професионални оквири	45
<i>Lidija Vujačić</i> , Ethnology and Anthropology in Montenegro – Institutional and Professional Framework	53
<i>Гордана Благојевић</i> , О лаографији и антропологији у Грчкој	55
<i>Gordana Blagojević</i> , Laography and Anthropology in Greece	65
<i>Загорка Голубовић</i> , Интердисциплинарни приступ и однос антропологије и етнологије	67
<i>Zagorka Golubović</i> , Interdisciplinary Approach: the Relationship Between Anthropology and Ethnology	75
<i>Александар Бошковић</i> , Антропологија и сродне науке – методологије и перспективе	77
<i>Aleksandar Bošković</i> , Anthropology and Related Sciences – Methodologies and Perspectives	85
<i>Александар Палавестра</i> , Добросуседско немешање – Српска археологија и етнологија	87
<i>Aleksandar Palavestra</i> , Good-Neighbourly Uninvolvement. Serbian Archaeology and Ethnology	95
<i>Јелена Чворовић</i> , Примена еволуционе теорије у антропологији	97

<i>Jelena Čvorović, Evolutionary Theory in Anthropology</i>	107
<i>Ђуро Шушињић, Антропологија религије и социологија религије</i>	109
<i>Djuro Šusnjić, Anthropology of Religion and Sociology of Religion</i>	114
<i>Драгана Радојичић, Архивски извори у реконструкцији живота</i>	115
<i>Dragana Radojičić, Archives Sources: a Tool Meant for Time Reconstruction</i> ..	121
<i>Зорица Ивановић, Терен антропологије и теренско истраживање пре и после критике репрезентације</i>	123
<i>Zorica Ivanović, The Field of Anthropology and Fieldwork Before and After the Critiques of Representation</i>	141
<i>Љиљана Гавриловић, Прелудијум за антропологију медија</i>	143
<i>Ljiljana Gavrilović, Prelude for Anthropology of Media</i>	150
<i>Ивица Тодоровић, Приоритети савремене етнолошко-антрополошке науке у Србији</i>	151
<i>Ivica Todorović, Priorities of Contemporary Ethnology/Anthropology in Serbia</i>	162
<i>Александра Павићевић, Идентитет етнологије и (не)оствареност антропологије</i>	163
<i>Aleksandra Pavićević, Identity of Ethnology and Unfeasibility of Anthropology</i>	172
<i>Илдико Ердеи, „Очи зелене као долари“ – Антропологија потрошње у Србији у транзицији</i>	173
<i>Ildiko Erdei, "Eyes Green Like Dollars" – Anthropology of Consumption in Serbia During the Transition Period</i>	186
<i>Мирослава Лукић Крстановић, Читање популарне културе: Музичке сцене у идеолошком промету</i>	187
<i>Miroslava Lukić Krstanović, Readings in Popular Culture – Musical Scenes in Ideological Turnover</i>	197
<i>Младена Прелић, Неки проблеми проучавања етничитета/етничког идентитета у културној антропологији</i>	199
<i>Mladena Prelić, A Few Problems Concerning Studies on Ethnicity/Ethnic Identity in Cultural Anthropology</i>	207
<i>Мирјана Павловић, Глобализација и регионални културни идентитет</i>	209
<i>Mirjana Pavlović, Globalization and Regional Cultural Identity</i>	217
<i>Мирослава Малешевић, Традиција у транзицији: У потрази за „још старијим и лепшим“ идентитетом</i>	219
<i>Miroslava Malešević, Tradition in Transition: In a Search for New, "More Ancient and More Beautiful" Identity</i>	234

<i>Биљана Сикимић</i> , Изазов теренског рада – Етнолингвистика или антрополошка лингвистика?	235
<i>Biljana Sikimić</i> , Fieldwork Challenges – Ethno-Linguistics or Linguistic Anthropology?	244
<i>Драгана Антонијевић</i> , Антропологија фолклора – перспективе истраживања	245
<i>Dragana Antonijević</i> , Anthropology of Folklore – Perspectives	251
<i>Владимир Рубић</i> , Основе наставе из предмета Примењена етнологија: перспективе развоја	253
<i>Vladimir Ribić</i> , Development Perspectives of Applied Ethnology: the Course Basics	261
<i>Весна Марјановић</i> , Улога етнографских музеја и збирки у XXI веку – време прошло, време садашње, време будуће	263
<i>Vesna Marjanović</i> , Role of Ethnographic Museums and Collections in the 21 st Century	272
<i>Александар Крел</i> , Од етнографског ка антрополошком приступу проучавању дечјих игара у Србији	273
<i>Aleksandar Krel</i> , From Ethnographic to Anthropological Research of Children’s Games in Serbia	279
 Коментари и дискусија	
<i>Драгана Антонијевић</i>	281
<i>Живка Ромелић и Љиљана Тојага-Васић</i>	283
<i>Марко Стојановић</i>	285

Драгана Радојичић
Етнографски институт САНУ
Београд

АРХИВСКИ ИЗВОРИ У РЕКОНСТРУКЦИЈИ ЖИВОТА

„*Qui scit ubi scientia, proximus habenti est*“

Предмет овог рада представљају значај и улога архивске грађе/архивских извора за етнологска и антрополошка истраживања. Чињеница је да се писаним изворима ове врсте, нарочито оним из ранијих столећа, у поређењу са подацима који се прикупљају путем анкета или интервјуа, посвећује мање пажње од стране наших стручњака. Минуциозно, континуирано и стрпљиво праћење културних феномена у историјској ретроспективи, путем архивских вести, представља обogaћивање наших сазнања о нама самима, на чему етнологска и антрополошка наука треба да инсистирају.

Извори су резултати људских делатности који су или од почетка одређени за сазнавање и доказ историјских чињеница, или су својим постојањем, настанком и другим околностима посебно погодни за то.¹

Кључне речи:

извори, архивска грађа,
културни континуитет,
значај архивалија.

Након дугогодишњег рада у многим архивским установама и проучавања средњовековне архивске грађе искуствено се наметнуло питање значаја, предности и мањкавости које овакви извори имају за етнологију/антропологију. Да ова проблематика буде предмет рада, навела ме је чињеница да се овом „заветном“ послу у домаћој етнологији/антропологији посвећује недовољно пажње. Истраживање културних феномена из наше даље прошлости најчешће је

¹ Љ. Гавриловић, *Балкански костими Николе Арсенивића*, Посебна издања Етнографског института САНУ 52, Београд 2004, 5.

остваривано путем „већ написаног“ – без провере истог, те се поставља питање редефинисања самих полазних основа за закључке доношене о такозваном романтичарском наслеђу. Питања валидности резултата истраживања и потреба да се интезивније користе архивски извори истицана је током седамдестих и осмдестих година прошлог века од стране наших водећих етнолога.

Свака наука располаже већим или мањим фондом знања, а елементарне делове тога фонда чини изворна научна грађа. То је чињенични материјал на којем се наука заснива и помоћу кога доказује своје теоријске ставове, док је метод – начин истраживања који се примењује у некој науци. Он је саставни део њене истраживачке делатности, а различитим истраживачким приступима разграничавају се многа научна проучавања истих делова стварности.²

„Појам *извора* за сазнавање чињеница из прошлости људског друштва и културе обухвата сва подручја делатности људског живота, остатке људске делатности у предметном, ликовном, писменом и усменом облику, као и човекову природну околинину, која омогућава спознају природних темеља историјских збивања.“³

Мада етнологија/антропологија прибавља чињенички материјал углавном техником вођења разговора (интервјуа) и посматрањем на терену, када су у питању писани подаци, најчешће се ослањала на класификацију извора преузету из историје. У мањој мери бави се проблемом теоријског одређивања извора, као једним од кључних теоријско-методолошких проблема, захваљујући коме је могуће дефинисати врсте података који се користе у етнолошким истраживањима.

Установљена вредносна класификација, путем које се реконструишу не само историјске чињенице, већ – пре свега – процеси развоја људских заједница и њихове културе, дели изворе на:

- ⊠ изворе првог реда (материјални и писани извори, проистекли из неког историјског догађаја или појаве, сачувани предмети инвентара, архивска грађа);
- ⊠ изворе другог реда, који обухватају све остале врсте извора као посредне или временски удаљене информације о испитиваној појави.⁴

Писани подаци, до којих се долази проучавањем архивске грађе у архивима, називају се историјским изворима. Већина представника обе дисциплине (етнологије/антропологије и историје) преферира да користи изворе само своје науке. „Ипак садашње стање у науци не може да прихвати означавање извора стриктно према науци за коју су били карактеристични, као и ограничавање дистрибуције извора према начину и месту њиховог прибављања.

² В. Милић, *Социолошки метод*, Београд, 1978, 16.

³ Љ. Гавриловић, *op. cit.*, 5.

⁴ *Ibid.*, 6, 7.

Зависно од теме било би пожељно користити се свим врстама расположивих извора, јер врста извора не сме да одређује границе области интересовања.⁵

Све има свој почетак, а да у Академијина издања народних обичаја треба да се унесу не само обичаји „који данас живе у народу“, већ и грађа и помени „о народним обичајима у старо време“, увидео је још Тихомир Ђорђевић. На крају предговора за другу књигу СЕЗБ-а (Обичаји народа српског) Ђорђевић закључује да ћемо, захваљујући архивској грађи о нашим обичајима и у садашњости и у прошлости, „моћи приступити њиховоме правоме и потпуноме научноме испитивању и тек онда ће нам они моћи дати истинских научних резултата“. Сам Ђорђевић за свој архивски истраживачки рад каже да је то „први посао ове врсте“, па самим тим не може да буде ни потпун ни завршен, што је могуће констатовати и за наш данашњи рад.⁶

Архивска грађа, која игра значајну улогу у етнолошким и антрополошким истраживањима, не односи се само на документацију насталу радом појединих државних органа и организација, већ на сав материјал који, по дефиницији архивске грађе у Рјечнику архивске терминологије Југославије, чини изворни и репродуцирани (писани, штампани, фотографисани, филмовани, фонографисани) или на који други начин забележени документарни материјал, настао у току пословања ствараоца архивске грађе, што је од трајне друштвене, а посебно научне и културне вредности.

Поред наведеног, документацију или архивску грађу чине и изворни и репродукциони материјал настали животом и радом породице или појединца (породични или лични архиви). Таква грађа је везана за живот и рад неке породице или појединца који су као целина или појединац заузимали одређено место у друштвеном и политичком животу одређеног простора.

Подаци до којих се долази на основу архивских вести имају пуну вредност само ако се систематски и стрпљиво прикупљају (узгред прикупљени и узети на дохват руке губе то значење) и уз помоћ резултата до којих се долази у другим дисциплинама и аналогија са срединама са истим економским и друштвеним односима склапају слику општег тока развоја цивилизације. Оно што нам овај начин даје као резултат јесте дубинска димензија кретања и садржаја културе. Поред тога, на овај начин јесте могуће избећи многе заблуде, као и несигурне поставке до којих се долази парцијалним коришћењем архивских података и у временски изолованом посматрању етнолошке стварности.⁷

⁵ Ђ. Петровић, *Етнолошке белешке с пута по Босни и Херцеговини у јесен 1953. године*, Гласник Земаљског музеја Босне и Херцеговине, Сарајево 1981, 159.

⁶ Д. Николић, *Значај архивских извора XIX-ог века за етнолошка истраживања*, Симпозијум о методологији етнолошких наука, Одељење друштвених наука САНУ, књ. II, Београд, 1974, 181.

⁷ Ђ. Петровић, *Значај средњовековних архивских вести за етнолошка проучавања*, Симпозијум о методологији етнолошких наука, Одељење друштвених наука САНУ, књ. II, Београд, 1974, 174.

Поставља се питање: шта етнологи приликом истраживања путем архивских извора могу од истих очекивати.

Значај архивских извора за етнологију/антропологију на основу стеченог искуства многих наших етнолога, па и сопственог, огледа се у томе да, за разлику од података које пружају друге врсте извора и који фиксирају једно време, они (архивски извори) представљају најпрецизнији информатор за објективно утврђивање историјских димензија и процеса, узрока и последица појава из домена културе. Културни феномени – праћени кроз димензију историјске ретроспективе, добијени из архивских података – обогаћују сазнања и донекле мењају стереотипе о нама самима.⁸

Архив је данас интердисциплинарна установа, антички бог Јанус са више лица, али савремено – истовремено – окренут култури, управи, науци, школству итд.

Познато је да је Иво Андрић за свој књижевни рад сматрао корисним посећивање архива, и написао је: „Ја исувише лепих часова и скромних али радосних открића дугујем архивама и архивским радницима, да не бих, када год ми се зато укаже прилика, рекао о њима реч истине и реч похвале, као о потребним и корисним, важним и неопходним друштвеним чиниоцима.“⁹

Можда класична максима *да је сваки онај који зна где се налазе подаци за науку, веома близак да њоме и овлада* („Qui scit ubi scientia, proximus habenti est“) најбоље одсликава спојивост рада архивиста и истраживача. Значајно је да архивска открића у реконструкцији живота испуњавају радост и једне и друге.

Само сакупљање архивске грађе је минуциозан и нимало атрактиван посао, који се мора систематски обављати, јер су квантитет и континуитет неизбежни. Бележећи и, најчешће ако је старија грађа у питању, превodeћи са латинског или неког страног језика податке који се односе на предмет нашег интересовања, долазимо до више или мање занимљивих пописа инвентара кућа, последњих жеља умирућих, пописа украдене или опљачкане робе, ствари положених у залог, набрајања предмета које млада носи у мираз, одеће које добијају слуге и шегрти када се запошљавају, судске процесе, забране и одредбе локалних власти или државе. Дакле, могуће је уз компарацију са другим изворима (постојећа литература, ликовни извори итд.), утврдити и сагледати свакодневни живот, људске навике, потребе, интересе, тежње, нарави, схватање лепог, доброг, погрешног, друштвени статус појединца – све оно што је у науци обухваћено под појмом *култура*. Да би оваква врста истраживања била што успешнија, неопходно је да у архивима где се оно врши постоји што је могуће

⁸ Ђ. Петровић, *Dubrovački arhiv kao izvor za etnologiju*, Zbornik Historijskog arhiva u Dubrovniku, Dubrovnik 1979, 159.

⁹ Запис Ива Андрића на једној фотографији у Архиву Босне и Херцеговине у Сарајеву, где се нашао окружен архивским радницима те установе. Иначе, део текста *Када је реч о архивама*, Архивски алманах 2-3, Београд 1960, 8.

дужи временски континуитет записа и што већи број разноврсних архивских серија.¹⁰

Имајући у виду дугогодишње искуство, као и искуства многих научника који су готово читав свој живот посветили раду у архивима, најзначајније место за истраживање наше далеке прошлости припада Дубровачком архиву, који представља непресушни извор за етнолошка проучавања свих врста, и то од осме деценије тринаестог века, поред архива на Медитерану (Венеција) и нашој обали (Историјски архив у Котору и Архив у Херцег Новом). Немерљиво благо крију и архиви у Бечу и Истамбулу.

Велики избор веома разноврсних етнолошких тема, почев од етногенезе па до испитивања менталитета, налази се у архивалијама такозваних приморских архива. Њихове књиге садрже мноштво драгоцених података, често врло детаљних, о културама других крајева: јадранског обалног подручја, Босне, Херцеговине, Србије, Албаније, Грчке, Италије, Бугарске, Мађарске и, у мањој мери, других европских и источномедитеранских земаља.

У етнолошким проучавањима доминира човек, односно скуп људи који су увек припадници одређених друштвених слојева и друштвених група, и као такви су поседници одређених економских и друштвених моћи. Из припадности релевантној друштвено-економској категорији извире и облик културе, при чему се ти припадници исказују као њени носиоци, али и као њени ствараоци. Треба нагласити да се у овом случају при истраживању искључује постојање претпоставки да се нешто могло одиграти на овај или онај начин. Архивски подаци јасно указују на путеве и начине, разлоге, узроке и последице, а ширином информација дају могућност повезивања културе с демографским факторима, друштвено-економским односима, духовном климом, природном средином.¹¹

Данас веома често срећемо радове у којима се аутори не позивају на архивске податке, иако би то било неопходно. Оно што је видно јесте да се докуменат објављује без коментара или пак служи као попуна за празнине у етнолошкој грађи из ранијих времена и то често као увод при хронолошком излагању данашњег анкетног пресека. „Мањи је број радова у којима писана грађа, посебно архивске вести, представља полазни или основни извор за вршење етнолошких анализа. То би се могло објаснити, с једне стране, чињеницом о још увек неистраженим архивским фондовима, а са друге стране, неуобичајеном методом да се и архивски докуменат каткада може сматрати прворазредним етнолошким извором.“¹²

За истраживачки рад у архивима, који је дуготрајан и не доноси инстант резултате, потребан је тим уходаних стручњака који имају довољно знања и стплена да прикупе и савладају мноштво информација. Овога пута нисмо изнели све оне потешкоће на које истраживачи наилазе при свом истраживачком послу у

¹⁰ Ђ. Petrović, *Dubrovački arhiv kao izvor za etnologiju*, Vjesti muzealaca i konzervatora Hrvatske, 3-4, Zagreb 1978, 54, 55.

¹¹ Ibid, 57.

¹² Д. Николић, *op. cit.*, 181.

архивима. Често су то објективни проблеми везани за сређеност, очуваност и доступност архиске грађе, а надам се утичу и материјална средства која су неопходна за дуготрајан рад, јер се обично архиви не налазе у месту пребивалишта истраживача.

„Пледирајући на приступање ширег коришћења средњовековних архивских фондова, у којима су документи писани на латинском, италијанском и словенским језицима, не мислимо да би требало занемарити и истраживања каснијих епоха у приморским и континенталним архивима, где се већ јављају документи и на турском језику који су за нас теже приступачни. Само на тај начин, наше је мишљење, можемо да дођемо до крајњег циља наше науке, да темељно упознамо живот наших људи у времену и простору са свим законитостима одређених епоха и развоја културних вредности.“¹³

На примерима више аутора-етнолога, који су кроз свој рад користили архивске изворе, сазнајемо димензију и улогу ових извора за етнологију/антропологију данас. Упркос свој убрзаности времена у коме живимо, немогуће је заобићи значај архивских извора који при анализи одређених културних феномена из наше прошлости могу да пруже валидне податке и да утичу на редефинисање појединих изграђених ставова у етнологији/антропологији. Због тога би за овакву врсту истраживања било неопходно образовати одређени број стрпљењем наоружаних стручњака из ове области, да крену на дуг пут „копања“ по архивалијама – неисцрпним изворима наше културне прошлости. Чињеница је да су етнологија и антропологија усмериле свој методски приступ на истраживања манифестација материјалне, духовне и социјалне културе свих друштвених слојева или друштвених група, без обзира на то да ли живе у руралним или урбаним срединама и без обзира на то у којем времену живе. За таква проучавања, методолошки утврђена и разграничена од других дисциплина које такође изучавају друштво и културу, потребно је и истраживање у архивима.

Уочљиво је да се информације добијене у непосредном контакту преферирају, а засигурно ће се у скорој будућности све више користити и други алтернативни извори, као што су нпр. медијски производи и Интернет – продукт савремене технологије¹⁴, али ће архивска грађа остати незаобилазан извор за сазнавање чињеница о друштву и култури.

Захвалност за рад са архивским изворима првенствено дугујем мојој мајци етнологу/архивисти, и мојим професорима – Ђурђици Петровић и Петру Влаховићу, јер би без њихове подршке и помоћи вероватно мој истраживачки пут био другачији или га не би ни било, па се тако писац ових редова овом приликом не би „зановетао“ архивском грађом средњег века као тумачем наше културне прошлости.

¹³ Ђ. Петровић, *Значај средњовековних архивских вести за етнолошка проучавања*, 178.

¹⁴ Љ. Гавриловић, *Прелудијум за антропологију медија*, рад у овом зборнику.

Dragana Radojičić
**Archives Sources: a Tool Meant for
Time Reconstruction**

Key words: sources, archive, records, cultural continuity,
significance of archivalia

This paper argues that archives and archives files should play a significant role in anthropological/ethnological studies. Anthropology/ethnology, as a science, should insist on scrutinized and continuous methods of transcribing cultural phenomena filed in archive news and documents, in order to enlarge our understanding about humans. A variety of ethnological subjects, ranging from ethno-genesis to mental and character features, are kept in so-called littoral archives. A collection and research of archives files is not an attractive job: this kind of work has to be systematic while quantity and continuity are expected. In order to get results, a team of trained professionals is required that will possess not only knowledge but also patience, to process all the information. The analysis of a specific cultural phenomenon from our past could provide us with valuable data, and also influence us to re-define certain created attitudes in anthropology/ethnology – therefore, it is impossible to pass over archives records. Hence, in spite of the popular usage of media products and Internet in studies and research, archivalia has a special and important position in anthropology/ethnology.